MALİYET MUHASEBESİ

22.09.2004

Maliyet: İşletmenin esas faaliyet konusunu oluşturan mamulleri üretmek amacıyla kullanılan mal ve hizmetlerin parasal tutarı. (Üretim maliyeti)

Maliyet tanımı belli bir amaç için yapılmalıdır.

Harcama: Her türlü amaçla para karşılığı yapılan ödeme.

Gider: İşletmenin faaliyetlerini sürdürmek ve belli bir gelir elde etme amacıyla belli bir dönemde katlandığı mal ve hizmetlerin parasal tutarıdır.

Bir gidere katlanıyorsanız onun dönüşü olur.

Giderlerin Sınıflandırılması

I. Giderlerin Çeşitlerine Göre Yapılan Sınıflandırma

Personel, akaryakıt, işçilik vs.

II. İşletme Fonksiyonlarına Göre Giderler

Tedarik, üretim, pazarlama, yönetim, ar-ge, vs.

III. Mamullere Yüklenmelerine Göre Giderler

Direkt Giderler	İndirekt Giderler
Üretilen mamulle ilişkisi doğrudan kurulabilen giderler.	Üretilen mamulle ilişkisi doğrudan kurulamayan giderler.
Öz: Direkt malzeme ve hammadde " işçilik	

IV. Maliyetlerin Hesaplanma Tarihinde Gerçekleşmelerine Göre Giderler

a) Fiili Gider: Ortaya çıkmış, gerçekleşmiş giderler kullanılarak maliyetler hesaplanıyorsa bu giderler fiilidir.

b) Önceden Saptanan Giderler: Maliyetler hesaplanırken kullanılan henüz ortaya çıkmamış giderler 2'ye ayrılır;

– Tahmini: İşletmenin önceki dönemlerde ortaya çıkmış giderlerinden, önceki yıllara ait istatistiki verilerden, çalışanların yöneticilerin değerlendirmelerinden hareketle oluşturulur.

Standart: Çıkış noktası daha bilimseldir. Belli koşullarda ve belli faaliyet hacminde katlanılmak zorunda olan giderlerdir.

*Faaliyet Hacmine (Üretilen Birim Sayısı) Göre İlişkilendirilen Giderler:

Sabit gider: Kira, amortisman...

Değişken gider: Üretim miktarı ile doğru orantılı değişir. Direkt hammadde ve malzeme, direkt işçilik...

Yarı sabit giderler: Belli faaliyet hacim aralığında ve belli dönemde sabit olan, bu hacim aralığı ve dönem aşıldığında sıçrayarak artış gösteren ve bir sonraki değişikliğe kadar o noktada sabit kalan giderler.

Yarı değişken giderler: Sabit ve değişken giderlerin özelliklerini bir arada bulundurur. Faaliyet hacmi ile orantılı olarak değişen unsurları vardır.

ÜRETİM GİDERLERİ / MALİYET UNSURLARI

1) Hammadde ve malzeme giderleri

2) İşçilik giderleri

3) Üretimle ilgili diğer giderler

1) Malzeme ve hammadde
- Direkt hammadde ve malz.
- Endirekt hammadde ve malz.
  - Yardımcı malz.
  - İşletme malz.

Direkt hammadde ve malz.: Mamulün içinde o malzemenin ne kadar bulunduğu ve bunun maliyetinin ne kadar olduğunu hesaplamak kolaydır.

Yardımcı malz.: Üretilen mamulün içinde bulunan ancak miktar ve tutar olarak ayrıca hesaplanması anlamlı olmayan malzemeler. Vida, tutkal.

İşletme malz.: Üretilen mamulün içinde bulunmayan, üretimin yapılabilmesi için gerekli olan malzemeler. Makine yağı, temizlik malz...

② İşçilik Giderleri (Üretimle ilgili katlanılan her türlü işçilik gideri)

Direkt İşçilik Gid.
Üretim yapan işçiye ödenen ücret.

Endirekt İşçilik Giderleri
Üretimle ilgili katlanılan ancak fiilen üretim yapmayan işçiye ödenen ücret. Örl ustabaşı, tamir-bakım servisinde çalışanlar.

③ Üretimle İlgili Diğer Giderler: Fabrika binasına ödenen kira, ısınma, aydınlatma gibi enerji giderleri, makinaların amortismanı...

Üretim Giderleri

1- Direkt hammadde ve malzeme
2- Direkt işçilik giderleri
3- Genel üretim giderleri

Emek yoğun üretim varsa direkt işçilik giderleri yüksek olur. Günümüzde toplam üretim giderlerinin önemli bir kısmını genel üretim giderleri oluşturur. Gider çeşitlerinin her biri üretilen mamullere dağıtılır, bu dağıtım doğru yapılırsa maliyet doğru hesaplanmış olur.

DİREKT MALZEME GİDERLERİ

Hammadde ve malzemeye ilişkin sorunlar

- Satın alma (tedarik)
- Stoklama
- Üretime sevk ve stok değerleme

Satın alma: Hangi malzeme, ne kadar, hangi fiyattan, ne zaman, kimin için satın alınacak?

Stoklama: - Stok kontrolü
- Optimum stok düzeyi

Stok kontrolü: İşletme için uygun miktarda stoğu uygun zamanda elinde bulundurabilmesidir.

* Dönemde kullanılacak miktar bilinmeli
* Stoktaki miktar bilinmeli
* Sipariş edilen ancak stoklara girmemiş olan malzeme miktarı
* Tedarik süresi (sipariş verildiği andan malzemenin işletme stoklarına girdiği ana kadar geçen süre) boyunca kullanılacak miktar.

Optimum Stok Düzeyi

Ekonomik Sipariş Miktarı: İşletmede stok bulundurmanın maliyeti vardır (depolama maliyeti, bozulma maliyeti, alternatif maliyetler – parayı başka şekilde değerlendirebilirdik – finansal maliyetler – bağlanmış sermaye, sigorta maliyeti) Bu maliyetler eldeki stok miktarı ile doğru orantılıdır. Stok bulundurmama maliyeti, üretim yapamama → müşteri, pazar, prestij kaybı... Ama bu maliyet zarara eklenmez, sadece alınan kararlarda etkili olur. Sipariş maliyetlerine işletme sipariş verdiği için katlanır. (iletişim, kırtasiye giderleri) Bu giderler maliyetler stok miktarı ile ters orantılıdır. Sipariş sayısı ile doğru orantılıdır.

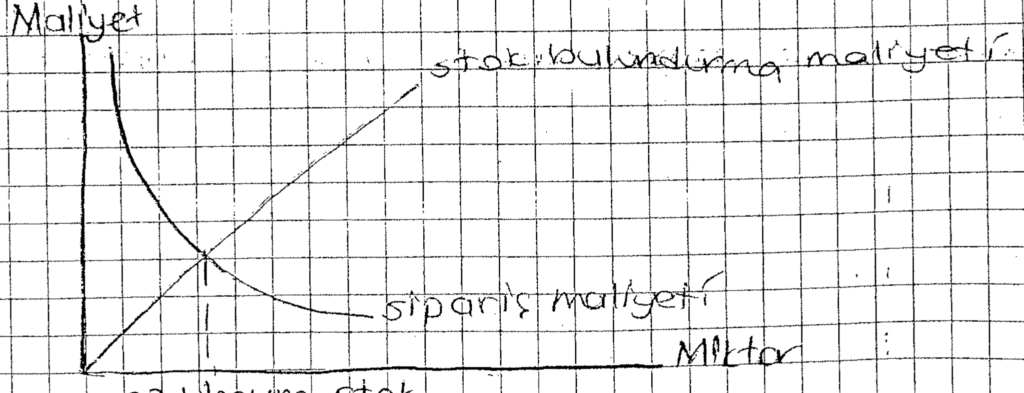

(stok bulundurma maliyeti ile sipariş maliyeti toplamının en düşük olduğu stok düzeyi)

29.09.2004

Ekonomik Sipariş Miktarı (Optimum Stok Düzeyi) $= \sqrt{\dfrac{2 \times \text{Talep} \times \text{Br Sipariş Maliyeti}}{\text{Br Fiyat} \times \text{Stok Bulundurma Maliyeti } (\%)}}$

Örn: İşletmenin aylık hammadde gereksinimi 1500 kg'dır. Hammaddenin br fiyatı 200 TL, br sipariş maliyeti 500 TL, stok bulundurma maliyeti ortalama stok tutarının %10'udur.

$$= \sqrt{\frac{2 \times 1500 \times 500}{200 \times 0,10}} = 274 \text{ br}$$

⇓

İşletme, 1500 brlik malzemeyi 274 brlik paketler halinde sipariş ederse toplam maliyeti en düşük düzeyde tutar.

$274 \times 200 = 54800$ → her bir sipariş için yapılacak ödeme.

STOK DEĞERLEME

1. Ortalama maliyet yöntemi
2. FIFO – İlk giren ilk çıkar
3. LIFO – Son giren ilk çıkar

① Ortalama maliyet yöntemi: Farklı tarihlerde farklı fiyatlardan farklı miktarlarda satın alınan malzemeler için bir ortalama maliyet hesaplanır. Bu ortalama maliyet üretime gönderilen malzemelerhin maliyetinin hesaplanmasında kullanılır.

a) Ağırlıklı ortalama

Örn: İşletme, X hammaddesini kullanarak üretim yapmaktadır. İşletmede Eylül ayı içerisinde gerçekleşen malz. hareketleri şöyledir;

Tarih	İşlem	Miktar	Br Fiyat	Toplam Tutar
1 Eylül	Devir	20	1000	20000
6 Eylül	Alış	10	1265	12650
10 Eylül	Sevk	25		
15 Eylül	Alış	8	1380	11040
25 Eylül	Sevk	2		

10 ve 25 Eylül'de sevk edilen malz. hangi fiyattan değerlenmeli?

$$ağ.ort = \frac{43690}{38} \cong 1150 \text{ TL/br}$$

$27 \times 1150 =$ 31050 TL - Üretime sevk edilen malzemelerin maliyeti

b) Hareketli ortalama: Stoklara her malz. girişinde bir ort. maliyet hesaplanır. Bir dahaki malz. alımına kadar üretime sevk edilen malzemelerin maliyeti bu fiyattan hesaplanır.

GİRİŞLER				ÇIKIŞLAR				KALANLAR		
Tarih	Miktar	Br.Fiyat	Tutar	Tarih	Miktar	Br.Fiyat	Tutar	Mik.	B.f.	Tutar
1.9	20	1000	20000					20	1000	20000
6.9	10	1265	12650					30	1088.3	32650
				10.9	25	1088.3	27208	5	1088.3	5442
15.9	8	1380	11040					13	1267.8	16482
				25.9	2	1267.8	2535.6	11	1267.8	13946.4

(13946.4 →) İşletmenin elindeki malz. stoku

$$\frac{20000 + 12650}{30} = 1088.3 \text{ TL}$$

$$\frac{5442 + 11040}{13} = 1267.8 \text{ TL}$$

Eylül ayı içinde üretime katılan malz. maliyeti $= 27208 + 2535.6 =$ 29743.6

② FIFO: Stoklara ilk giren malzemenin maliyetiyle hesaplama yapılır.

GİRİŞLER				ÇIKIŞLAR				KALANLAR		
Tarih	Miktar	Br.Fiy.	Tutar	Tarih	Miktar	Br.Fiy.	Tutar	Miktar	Br.Fiyat	Tutar
1.9	20	1000	20000					20	1000	20000
6.9	10	1265	12650					20 10	1000 1265	32650
				10.9	20 5	1000 1265	26325	5	1265	6325
15.9	8	1380	11040					5 8	1265 1380	17365
				25.9	2	1265	2530	3 8	1265 1380	14835

Üretime sevk edilen malz. mal = 26325 + 2530 = 28855 TL

③ LIFO: Stoklara en son giren malz. maliyeti kullanılarak hesaplama yapı.

GİRİŞLER				ÇIKIŞLAR				KALANLAR		
Tarih	Miktar	Br.Fiy.	Tutar	Tarih	Miktar	Br.Fiy.	Tutar	Miktar	Br.Fiy.	Tutar
1.9	20	1000	20000					20	1000	20000
6.9	10	1265	12650					20 10	1000 1265	32650
				10.9	10 15	1265 1000	27650	5	1000	5000
15.9	8	1380	11040					5 8	1000 1380	16040
				25.9	2	1380	2760	{	1000 1380	13280

27650 + 2760 = 30410 TL

FIFO → Üretim maliyeti düşük çıkar. Kâr büyük görünür. Ama bu iyi değildir çünkü maliyet gerçekçi olarak hesaplanmaz. Birkaç ay önceki maliyetlerle hesaplama yapılmış olur. Kâr büyük görününce ödenecek vergi büyür. Bilançoda kalan malzemeler en son alınanlar olduğundan stokta kalan malz. maliyeti gerçekçi olur.

FIFO	LIFO
– Kârlı görünmek istersen	– Gerçekçi maliyet hesaplamak istersen
– İstikrarlı fiyat olduğunda	– Enflasyon yüksek ise
	– Kârlılığı azaltır, gerçekçi vergi verilir.
	– İşletmeleri enflasyonun etkisinden korumak içindir.

* Enflasyon yıllık %10 düzeylerinde ise stoğa ilk girenle sonradan girenin fiyat farkı olmaz. Bu durumda LIFO daha mantıklı çünkü stokları eriterek faaliyet sürdürülür.

* Fiyatlar dalgalanıyorsa hareketli ort. daha mantıklı çünkü maliyetler sürekli güncellendiğinden dalgalanmalar anında yansıtılır.

İşçilik Giderleri 04.10.2004

Bir mamul veya hizmetin üretiminde kullanılan veya bu üretime yardımcı olan emeğin parasal tutarıdır.

Ücret: Bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya 3. kişiler tarafından sağlanan ve nakden ödenen tutardır.

Ücret eklentileri: Sosyal yardımlar olarak ifade edilen ek ödemelerle sosyal güvenlik payları. Örn: iş kıyafetleri, yemek ücretleri, iyi yıl içinde verilecek ek primler, fazla mesai primleri...

İşçinin ödeyeceği gelir vergisi işveren tarafından stopaj yoluyla maaştan kesilir, devlete ödenir.

Direkt işçilik giderleri: Üretimi gerçekleştiren işçilik için katlanılan işçilik giderleridir.

Endirekt işçilik giderleri: Bir işletmede üretim yapıldığı için bulunan ancak fiilen üretim yapmayan işçilik için katlanılan giderler.

Örn: ustabaşı, tamir-bakım servisinde çalışanlar, güvenlik personeli...

Ücret eklentileri de endirekt işçilik gideridir. Üretim yapan işçiye yıllık izin döneminde ödenen ücret bir işçilik gideridir.

Zaman kartı: İşçinin işyerinde geçirdiği süreyi saptamaya yarar. Eğer işletmede ücret sistemi zaman esasına dayalı ise ücretlendirme açısından işçiyi izlemeye yarar. Bu kartla direkt-endirekt ayrımı yapamayız.

Çalışma kartı: "İşçi işe gelmiştir, işte kaldığı sürede ne yapmıştır?" Bunu görmeye yarar. Hangi mamul için üretim yapıldığı, hangi makinanın kullanıldığını gösterir. İşçinin hangi mamul için ne kadar çalıştığını gösterir. → Direkt işçilik gideri. Bunun dışında kalan zaman için ödenen ücret → Endirekt işçilik giderleri

GENEL ÜRETİM GİDERLERİ

Direkt hammadde ve malzeme giderleriyle direkt işçilik giderleri dışında kalan ve üretimle ilgili olarak katlanılan diğer tüm giderler. ① Genel üretim giderlerinin tamamı endirekt üretim gideridir. Belli yükleme ölçüleri kullanılarak bu giderlerin mamullerle ilişkilendirilmesi gerekir.

Yükleme Ölçüsü: Giderin niteliğine en uygun olan ve mamulle ilişkisini yansıtan bir ölçüttür.

Ör: Elektrik giderlerini kw/saat'e göre dağıtılabilir.

Temizlik giderleri (ıslı.malz) → Mekânın yüzölçümüne göre dağıtılabilir.

Makinaların amortismanı → Makinanın çalışma süresine " "

$$\text{Yükleme oranı} = \frac{\text{Gider Tutarı}}{\text{Toplam yükleme ölçüsü}} = \frac{10000000 \text{ TL}}{2000 \text{ saat}} = 5000 \text{ TL/sa}$$

Makinenin çalıştığı her saat için 5000 TL amortisman yüklenir (maliyete katılacak)

2000 saat → 1300 saat ceket, 500 saat gömlek, 200 saat kravat

1300 x 5000 = 6500000 → 10 milyon amortismanın 6,5 milyonu ceketin maliyetine katılacak!

500 x 5000 = 2500000

200 x 5000 = 100000

Yükleme ölçüsünü doğru seçemezsek maliyetleri yanlış hesaplarız.

② Çok sayıda ve farklı nitelikte giderlerden oluşur. Endirekt malzeme, endirekt işçilik, yemek, sağlık vs. Bu özellik nedeniyle dağıtımın doğru yapılmaması maliyeti yanlış hesaplatır.

Activity Based Costing (ABC)

Üretime değer katmayan her maliyet ortadan kaldırılmaya çalışılır. Elde edilecek doğru bilginin faydası, analizin maliyetini aşmak zorundadır.

(3) GÜG'nin bir kısmı dönem içerisinde dalgalanmalar gösterir. GÜG'nin içerisinde sabit giderler vardır. Bunlardan üretim yapmasak bile kaçıramayız. Birim maliyetleri düşündüğümüzde üretimdeki dalgalanma bu maliyetleri direkt etkiler.

aylık 10.000 TL

eylül 10000 br → 1000 TL/br

ekim 2000 br → 5000 TL/br

kasım 5000 br → 2000 TL/br

Bazı giderler yılın belli dönemlerinde daha fazla ortaya çıkar. Mesela yıllık izin dönemleri (yazın) endirekt gideri artırır ya da ısınma için enerji gideri kışın artar. Bunlar da birim üretim maliyetini dalgalandırır.

Bu giderlerin bir kısmı üretim gerçekleştikten sonra veya dönem sonlarında gerçekleşir. Amortisman giderleri yılın sonunda kesinleşir. Elektrik, su yıl sonunda toplu ödenir.

Bu sorunları giderebilmek için yükleme ölçüsünden yararlanarak yükleme oranı tahmini hesaplanır.

$$\text{Tahmini Yükleme Oranı} = \frac{\text{Tahmini GÜG Tutarı}}{\text{Tahmini Toplam Yükleme Ölçüsü}}$$

Bu tahmini yükleme oranı ile gerçekleşen yükleme ölçüsü çarpılıp maliyete katılarak GÜG hesaplanabilir.

ÖRNEK) İşletme üretim dönemine ilişkin tahmini amortisman giderinin 12 milyon TL olduğunu hesaplamıştır. Üretim döneminde makinelerin ceket üretimi için 1500 saat, gömlek üretimi için 300 saat, kravat üretimi için 200 saat çalışması öngörülmektedir. Üretim dönemine ilişkin gerçekleşen rakamlar şöyledir:

10.000.000 TL

ceket - 1300 saat

gömlek - 500 "

kravat - 200 "

$$T.Y.O = \frac{12.000.000}{2000} = 6000 \text{ TL/saat}$$

6000 x 1300 = 7800000 TL → ceketin maliyetine katılmıştır.

6000 x 500 = 3000000 TL → gömleğin " "

6000 x 200 = 1.200.000 TL → kravatın " "

\+

12.000.000 TL

tahmin ettiğimiz
ama 10 milyon TL
gerçekleşti

06.10.2004

TEKDÜZEN MUHASEBE SİSTEMİ

STOKLAR

150- İlk Madde ve Malzeme
151- Yarı Mamuller Üretim
152- Mamuller

} Bunlar bilanço hesaplarıdır, ilk kayıt borçtan yapılır girişler borca, çıkışlar alacak tarafına kaydedilir.

600- Yurtiçi Satışlar
621- Satılan Malların Maliyeti

} Kullanılan gelir tablosu hesapları

"İlk madde ve malzeme" hesabı stok kartlarında yazılı olan rakamları içerir. Direkt/endirekt malzeme ayrımı TMS'de önemli değildir.

Muhasebenin temel kuralı → "Her hesap tek bir fonksiyonu göstermelidir." 151- Yarı mamuller üretim hesabı bunun istisnalarındandır.

TMS'de Maliyet Hesapları

Mal ve hizmetlerin planlanan biçim ve niteliğe getirilmesi için yapılan giderlerin toplandığı ve maliyet unsurlarına dönüştürülerek izlendiği hesaplardır. TMS'de 7'li hesaplar maliyet hesaplarıdır. Bu hesaplar 7/A ve 7/B olmak üzere 2'ye ayrılır.

7/A'nın temel özelliği hesapların fonksiyon esasına göre oluşturulmasıdır. 7/B ise çeşit esasına göre sınıflandırılmıştır.

TMS, hangi işletmelerin 7/A ve 7/B'yi kullanacağını belirlemiştir. Esas alınan temel kriter, işletmelerin ek finansal tablo düzenleme zorunluluklarının olup olmamasıdır. (Zorunluluk varsa 7/A)

Ek finansal tabloları hangi işletmeler düzenler? 2 kriter vardır:

1) Aktif toplamı

2) Satış Hasılatı (Net Satışlar Toplamı)

Maliye Bakanlığı her yıl bu kesteler için bir miktar belirler. Örneğin; bilanço esasına göre defter tutan ve bir önceki yıl aktif toplamı 300 milyardan fazla olan işletmeler ek finansal tablo düzenlemek zorundadırlar. Eğer işletme o sınırı aşıyorsa, 7/A'yı kullanmak zorundadır, aşmıyorsa 7/B'yi kullanır. 7/B isteğe bağlıdır, bunlar isterlerse 7/A'yı da kullanabilirler. Uygulamada da bu yaygındır.

7/A SEÇENEĞİ

Fonksiyon esasına göre oluşturulmuştur. Hesaplar fonksiyonlara göre gruplanmıştır.

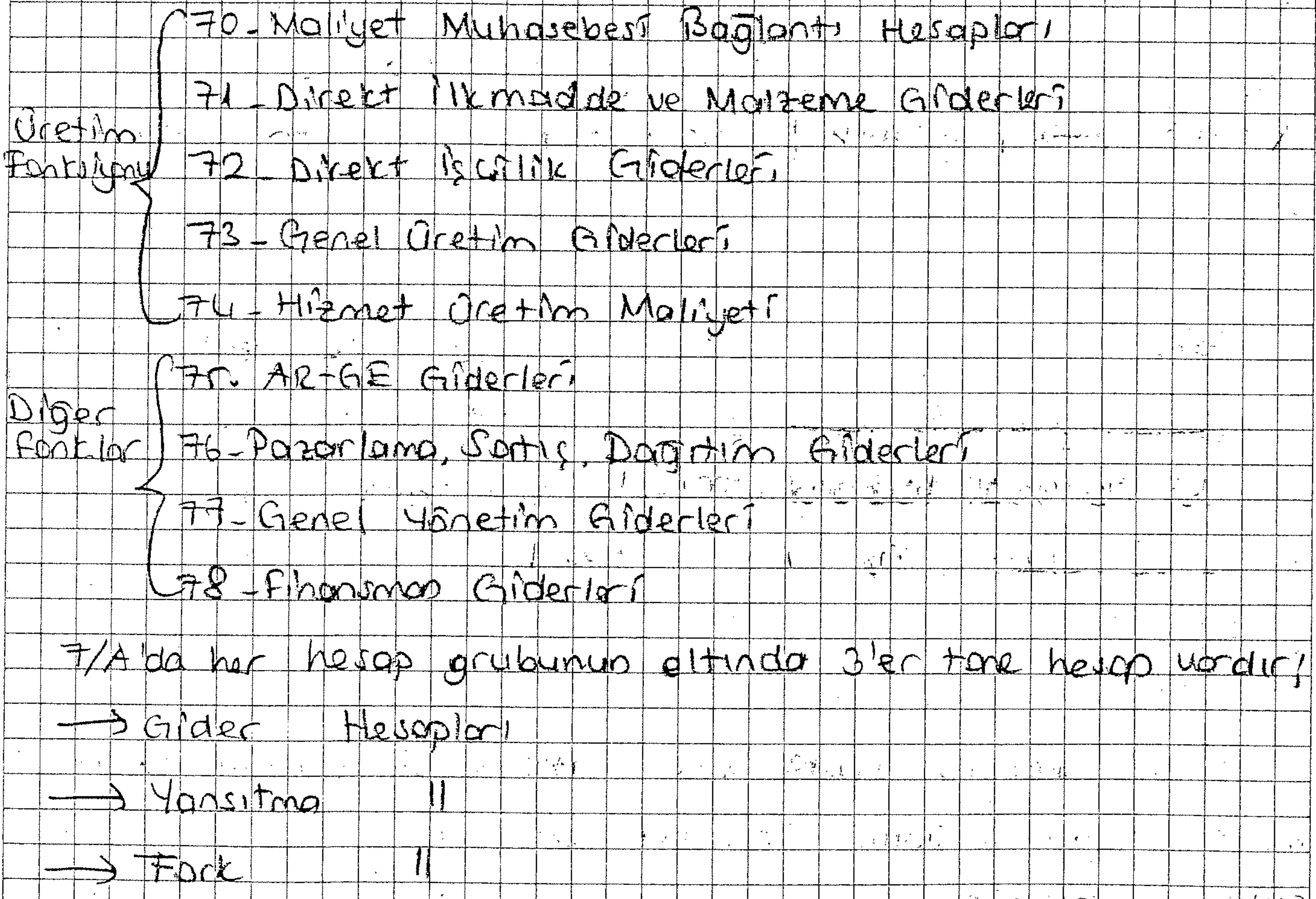

Üretim Fonksiyonu:
- 70 - Maliyet Muhasebesi Bağlantı Hesapları
- 71 - Direkt İlkmadde ve Malzeme Giderleri
- 72 - Direkt İşçilik Giderleri
- 73 - Genel Üretim Giderleri
- 74 - Hizmet Üretim Maliyeti

Diğer Fonklar:
- 75 - AR-GE Giderleri
- 76 - Pazarlama, Satış, Dağıtım Giderleri
- 77 - Genel Yönetim Giderleri
- 78 - Finansman Giderleri

7/A'da her hesap grubunun altında 3'er tane hesap vardır;

→ Gider Hesapları
→ Yansıtma 〃
→ Fark 〃

Gider Hesapları → Dönem içinde yapılan ve tahakkuk ettirilen giderlerin izlendiği hesaplardır. İlk kayıt borç tarafından yapılır, bu böyle devam eder, dönem sonunda hep borç kalanı verir.

710_Direkt İlkmadde ve Malzeme Giderleri

760_PSDG Giderleri

770_Genel Yönetim Giderleri

720_Direkt İşçilik Giderleri

730_Genel Üretim Giderleri

740_Hizmet Üretim Maliyeti

→ Bu ikisi dışındaki tüm üretim giderleri endirekt giderdir ve genel üretim giderleri hesabında işlenir.

Yansıtma Hesapları → Fiili maliyetlerin uygulandığı durumlarda gider hesaplarında toplanan giderlerin tümünün, önceden saptanmış maliyet yöntemlerinin kullanılması durumunda ise bunlara göre saptanan giderlerin ilgili hesaplara yansıtılmasını sağlamak amacıyla kullanılır.

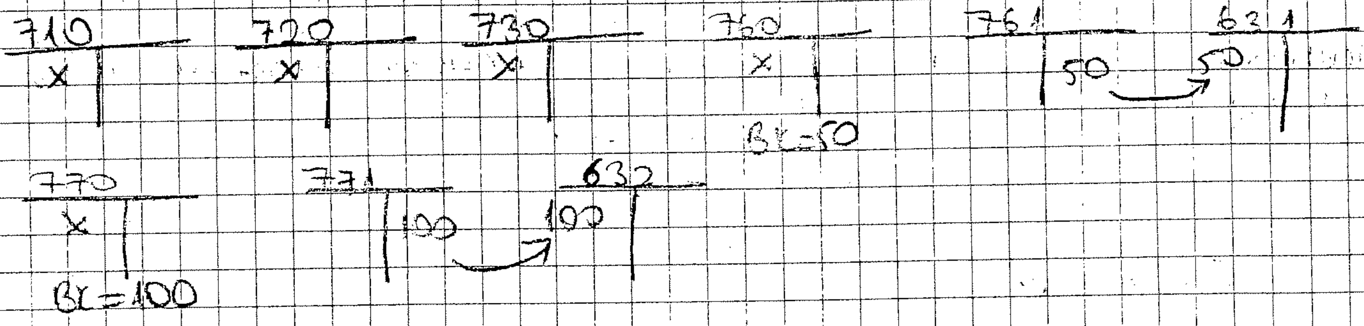

632_GYG	100	
771_GYG Yansıtma		100
771_GYG Yansıtma	100	
779_GYG		100

Eğer bir işletme tahmini maliyet sistemini kullanıyorsa, dönem sonunda gerçekleşen maliyetlerle, tahmini (önceden saptanan) maliyetler arasında farklar olacaktır. Aradaki bu farklar, yansıtma hesabı ile gelir tablosu hesabına yansıtılır.

ÖR) Dönem başında gelir tablosunda GYG 100 TL tahmin edildi ve kaydedildi. Dönem içinde yapılan kayıtlar GYG'nin 120 TL borç kalanı verdiğini gösteriyor. Aradaki fark yansıtma ile 632'ye yansıtılır.

770-GYG

770-GYG	
X	

771-GYG Yan.	
	120

632	
120	

BK=100 ama 120

632-GYG	120	
771-GYG Yan		120
771-GYG Yansıtma	120	
770-GYG		100
FARK		20

Yansıtma hesapları ilk kaydı mutlaka alacak tarafından alır.
→ Hatalı, ilk kayıt alacaktan olmalı!

771-GYG Yan.	100	
770-GYG		100
632-GYG	100	
771-GYG Yan		100

Fark Hesapları → Önceden saptanmış maliyet yönteminin uygulanması durumunda, fiili giderlerle önceden saptanmış giderler arasındaki farkların izlendiği hesaplardır.

710-DİMM Giderleri

711-DİMM Yansıtma Hesabı

712-DİMM Fiyat Farkı } Fark ya tahmin edilen miktardan

713-DİMM Miktar Farkı } ya da fiyat farkından kaynaklanır.

720-Direkt İşçilik Giderleri

721-Direkt İşçilik Giderleri Yansıtma

722 Direkt İşçilik Süre Farkı } miktar yerine süre,

723- " " Ücret Farkı } fiyat yerine ücret gelir.

730-Genel Üretim Giderleri

731-GÜG Yansıtma

732-GÜG Verimlilik Farkları

733-GÜG Bütçe Farkları

734-GÜG Kapasite Farkları

Fark hesapları 2 tarafa da kayıt alabilir. Tahmini ile gerçekleşen tutar arasındaki farka (hangisinin büyük olduğuna göre) göre alacak ya da borç kaydı yapılır.

▽ 7/A seçeneği sistemi, eş zamanlı kayıt yönteminin kullanılmasını öngörür. Eş zamanlı kayıt yönteminde, giderler yapıldıkları anda ilgili büyük defter hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilirken söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına, hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir.

Ör → 2000 TL'lik makine amortismanı ayrılmış olsun.

730_GÜG	2000	
6-Amortismanlar ve Tükenme Payı		
veya		
60-Makine Amortismanı		
100_ A Gider Yeri 1500		
110_ B Gider Yeri 500		
257_BİRİKMİŞ AMORT.		2000

↓
Giderin türü ve hangi gider yeri için yapıldığı eş zamanlı olarak kaydedilir.

GÜG Yardımcı Hesapları

0- İlk Madde ve Malzeme

1- İşçi ve Ücret Giderleri

2- Memur Ücret ve Giderleri

3- Dışarıdan Sağlanan Fayda ve Hizmetler

4- Çeşitli Giderler

5- Vergi, Resim ve Harçlar

6- Amortismanlar ve Tükenme Payları

7- Finansman Giderleri

// Hesapların İşleyişinin Şematik Gösterimi //

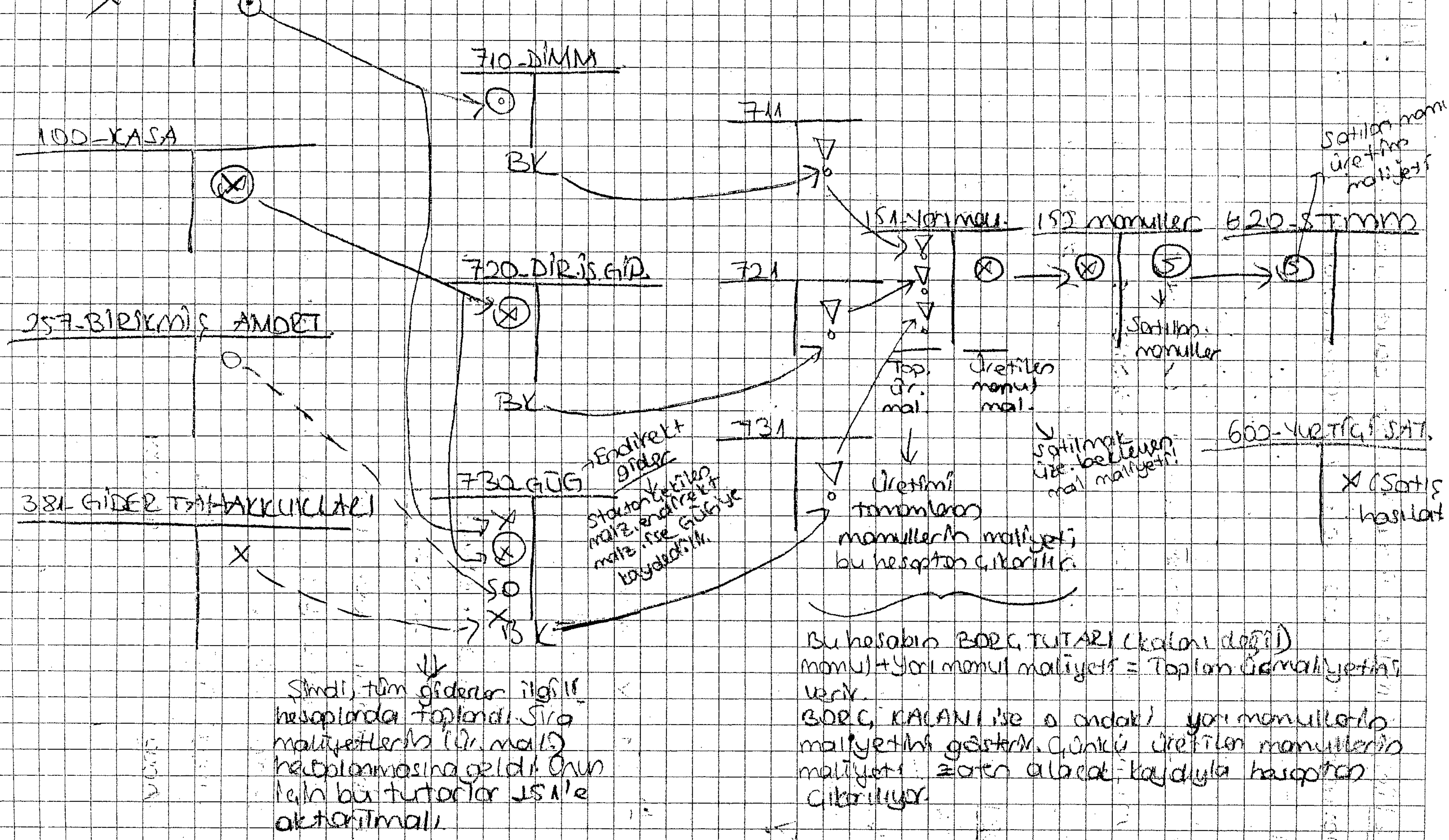

Şimdi, tüm giderler ilgili hesaplarda toplandı. Sıra maliyetlerin (ür. mal.) hesaplanmasına geldi. Onun için bu tutarlar 151'e aktarılmalı.

Bu hesabın BORÇ TUTARI (kalanı değil) mamul + yarı mamul maliyeti = Toplam ür. maliyetini verir.
BORÇ KALANI ise o andaki yarı mamullerin maliyetini gösterir. Çünkü üretilen mamullerin maliyeti zaten alacak kaydıyla hesaptan çıkarılıyor.

11.10.2004

ÖR) İşl., 30 milyon TL'lik X hammaddesi ile 5 milyon TL'lik Y hammaddesini yarısı ve KDV'si peşin yarısı da kredili olmak üzere satın almıştır.

		Borç	Alacak
150-İLK MADDE VE MALZEME		35000000	
-X	3000000		
-Y	5000000		
191-İNDİRİLECEK KDV		6300000	
100-KASA			23800000
320-SATICILAR			17500000

ÖR) İşl., üretimde kullanmak üzere direkt hammadde ve malzeme niteliği taşıyan X hammaddesinin 20 milyonluk kısmı ile yardımcı malzeme niteliği taşıyan Y hammaddesinden 2 milyonluk kısmı üretime sevk etmiştir.

∇ Satın alınan malzemenin direkt ya da endirekt olması kayıtları etkilemez. Fakat üretime sevk ederken bu ayrım önemlidir.

	Borç	Alacak
710-DİREKT İLK MADDE VE MALZ. GİD.	20000000	
01-X hammaddesi		
100-A atölyesi		
150-İLK MADDE VE MALZ.		20000000
-X		
730-GENEL ÜRETİM GİDERLERİ	2000000	
-05 Y hammaddesi		
-100 A atölyesi		
150-İLK MADDE VE MALZ.		2000000
-Y		

ÖR) İşl., üretime sevk ettiği 2 milyon TL'lik X hammaddesiyle 500 bin TL'lik Y hammaddesini üretimde kullanmadığı için stoklara geri göndermiştir.

150-İMM

Borç	Alacak
35000000	22000000
2500000	

150-İMM X

Borç	Alacak
30000000	20000000
2000000	

(X)

150-İMM Y

Borç	Alacak
50000000	2000000
500000	

710-DİMMG	
20000000	2000000
BK=18000000	

730-GÜG	
2000000	500000
8000000	
BK=9500000	

720-DİG	
11000000	
BK=11000000	

710 ve 730'un borç kalanları maliyetleri verir.

150-İLK MADDE VE MALZEME	2500000	
– X 2000000		
– Y 500000		
710-DİMM GİDERLERİ		2000000
– 01 X hammaddesi		
100 – A atölyesi		
730- GÜG		500000
– 05 Y hammaddesi		
100 – A atölyesi		

İŞÇİLİK GİDERLERİ

Ör) İşletmede üretim dönemine ilişkin olarak tahakkuk eden direkt işçilik ücretinin 10 milyon TL, bu ücrete ilişkin vergi kesintilerinin 3 milyon TL, sosyal güvenlik işveren payının 1 milyon TL, sosyal güvenlik kesintisi işçi payının 1500000 olduğu saptanmıştır.

720-DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ	11000000	
– Ücret 10000000		
– Sos. Gün. İşv. Payı 1000000		
360. ÖDENECEK VERGİ FON.		3000000
361. ÖD. SOS. GÜV. KES.		2500000
– İşveren payı: 1000000		
– İşçi payı: 1500000		
102 BANKALAR		5500000

Ücret ve sosyal güv. vergi payı dışında kalanlar işçiye aittir. Kesinti yaparak ödemeyi işveren işçi adına yapar.

Endirekt işçilikte sadece 720 yerine 730-GÜG hesabına kayıt yapılır.

İşletme ödemeyi 10 gün sonra yapacaksa 102 yerine 335-Personele Borçlar hesabı açılır.

Sos. Güv. İşv. Payı aslında 730. GÜG'ine kaydolmalı, çünkü sadece ücret direkt işçilik gideridir, bunun dışındakiler endirekt işçilik gideridir.

Örl İşletmenin döneme ilişkin doğalgaz giderinin 8 milyon TL olduğu gelen faturadan anlaşılmıştır.

730-GÜG	8 000 000	
30-Dışardan Sağ. Fayda ve Hiz.		
100_A atölyesi		
381-GİDER TAHAKKUKLARI		8 000 000
151-YARI MAMULLER ÜRETİM	38 500 000	
711-DİMMG YAN HES.		18 000 000
721-DİG YAN HES.		11 000 000
731-GÜG YAN HES.		9 500 000

→ Toplam üretim maliyeti

Soruda ödemeye ilişkin bilgi yoksa 381-Gider Tah. kullanılır.

151-YM ÜR.

38 500 000	30 000 000

BK = 8 500 000 → Üretimi tamamlanmamış yarı mamuller

Üretimi tamamlanmış ve tamamlanmamış mamullerin maliyeti

Örl İşl. üretim döneminde 30 milyon TL'lik mamulün üretimini tamamlamıştır. Toplam 10 adet olan bu mamullerin 6 tanesi %30 kârla ve peşin olarak satılmıştır.

152-MAMULLER → Üretimi tamamlanan birimler 151-YM ÜR. hesabından çıkarılarak buraya aktarılır.

30 000 000	18 000 000

BK = 12 000 000 → stoklarda satılmayı bekleyen ü.mamulün ür. maliyeti

152-MAMULLER	30 000 000	
151-YARI MAM. ÜR.		30 000 000
100-KASA	27 612 000	
600-YURTİÇİ SAT.		23 400 000
391-HES. KDV		4 212 000
620-SMMM	18 000 000	
152-MAMULLER		18 000 000

151-YM ÜR.

38 500 000	30 000 000

BK = 8 500 000

152 MAMULLER

30 000 000	18 000 000

BK = 12 000 000

Kapanış Kayıtları

711-DİMMG YAN. HES.	18 000 000	
721-DİG YAN. HES.	11 000 000	
731-GÜG YAN. HES.	9500 000	
710-DİMMG		18 000 000
720-DİG		11 000 000
730-GÜG		9500 000
600-YURTİÇİ SATIŞLAR	23400000	
690-DÖNEM K/Z		23400000
690-DÖNEM K/Z	18000000	
620-SAT. MAM. MAL.		18 000 000
690-DÖNEM K/Z	5400000	
692-DÖNEM NET K/Z		5400000

690-DÖNEM K/Z

18 000 000	23400000

A.K=5400000

7/B SEÇENEĞİ

Temel ilke olarak işletmenin maliyetleri (giderleri) izlenirken, giderlerin çeşit esasına göre sınıflandırılması sözkonusudur. TMS'de 79 grubu 7/B'ye ayrılmıştır. 7/B seçeneği 7/A'daki GÜG yardımcı Hesaplarının başına 79 getirilerek numaralandırılır. (790-İMM Gİ) kayıtlar bu 8 hesaba göre yapılır. Bunların yansıtma hesabı ise 798- Gider Çeşitleri Yansıtma Hesabı olarak adlandırılır. 7/B'yi kullanan işletmelerin işletme fonksiyonlarına ilişkin yaptığı giderlerin yardımcı hesaplarda izlenmesi istenir. Çünkü bu hesaplar çeşit esasına göre gruplanmıştır.

630- AR-GE Giderleri
631- PSDG
632- GYG
660- K.V. Borçlanma Giderleri
661- U.V. "
680- Çalışmayan Kısım Giderleri

} 79'lu hesapların borç kalanları 798 yansıtma hesabı ile yandaki ilgili hesaplara aktarılır.

799- Üretim Maliyeti Hesabı → Burada hesaplanan tutarlar 151 ve 152'ye aktarılacak

13.10.2006

ÖRLİ işl. 30 milyonluk X hammaddesi ile 5 milyon TL'lik Y hammaddesi yarısı ve KDV'si peşin geri kalanı kredili olmak üzere satın alınmıştır.

150-İLK MADDE VE MALZEME	35 000 000	
191-İNDİRİLECEK KDV	6 300 000	
100-KASA		23800000
320-SATICILAR		17500000

ÖRLİ işl. üretimde kullanılmak üzere direkt hammadde ve malzeme niteliği taşıyan X hammaddesinin 20 milyonluk kısmı ile yardımcı malzeme niteliği taşıyan Y hammaddesinden 2 milyonluk kısmı üretime sevk etmiştir.

▽ Direkt / endirekt ayrımı yok. Bütün malzemeler 790'a kaydedilir.

790-İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ	22000000	
-X 20 000 000		
-Y 2 000 000		
150-İLK MADDE VE MALZEME		22000000

ÖRLİ işl. üretime sevk ettiği 2 milyon TL'lik X hammaddesi ile 500 bin TL'lik Y hammaddesini üretimde kullanmadığı için stoklara geri göndermiştir.

150-İLK MADDE VE MALZEME	2500000	
-X 2 000 000		
-Y 500 000		
790-İLK MADDE VE MALZ. GİDERLERİ		2500000

790-İMMG

22000000	2500000

BK = 19500000

ÂDEM

ÖR) İşletmede üretim dönemine ilişkin olarak tahakkuk eden direkt işçilik ücretinin 10 milyon TL bu ücrete ilişkin vergi kesintilerinin 3 milyon TL, sos. güv. işveren payının 1 milyon TL, sos. güv. kesintisi işçi payının 1500000 TL olduğu saptanmıştır.

791 İŞÇİ ÜCRET VE GİDERLERİ	11000000	
– Ücret 10 000 000		
– Sos. güv. işv. payı 1 000 000		
360 ÖD. VER. ve FONLAR		3000000
361 ÖD. SOS. GÜV. KES.		2500000
102 BANKALAR		5500000

791 – İ.Ü.G.

11000000	

BK = 11000000

ÖR) İşletmeye ait doğalgaz giderinin 8 milyon TL olduğu gelen faturadan anlaşılmıştır.

793 DIŞARIDAN SAĞLANAN FAYDA VE HİZMETLER	8000000	
381 GİDER TAHAKKUK.		8000000

793 D.S.F.H.

8000000	

BK = 8000000

ÖR) İşl. üretim döneminde 30 milyon TL'lik mamulün üretimini tamamlamıştır. Toplam 10 adet olan bu mamullerin 6 tanesi %30 kârla ve peşin olarak satılmıştır.

799 ÜRETİM MALİYETİ	38500000	
798 GİDER ÇES. YAN HES.		38500000
151 YARI MAMULLER ÜR.	8500000	
152 MAMULLER	30000000	
799 ÜRETİM MALİYETİ		38500000
100 KASA	27612000	
600 YURTİÇİ SATIŞLAR		23400000
391 HES. KDV		4212000
620 SAT. MAMULLER MAL.	18000000	
152 MAMULLER		18000000

799 ÜR. MAL.

38500000	38500000

798 G.Ç. YAN HES.

	38500000

Kapanış Kayıtları

798-Gid. Çeş. Yan. Hes.	38500000	
790-İlk Madde ve Mal Giderleri		19500000
791-İşçi Ücret ve Gid.		11000000
793-Dış Sağ. Fayda ve Hizmetler		8000000

★ Dönem sonunda belli bir aktif büyüklüğüne, belli bir satış hacmine ulaşılmışsa bazı ek mali tabloların hazırlanması gerekir.

★ Satışların maliyeti tablosu, gelir tablosunun eki niteliğinde bir tablodur. Gelir tablosundaki "Satışların maliyeti" kısmının ayrıntılarını içerir.

Satılan Ticari Mallar Maliyeti = Dönem Başı Stok + Dönem İçi Alışlar (net alışlar) − Dönem Sonu Stoklar

net alışlar = alış tutarı + alış giderleri − satış indirimleri

153-TİCARİ MALLAR

1.1.2004 D. Başı Stok + D. İçi alışlar	Satılan malların maliyeti
Satılabilir mallar mal	

Satılamayanlar Dönem sonu stok

151-YM ÜR.

D. Başı Stok (önceki dönem)	Üretilen mamuller maliyeti
710-DİMMG (cari dönem)	
720-DİG	
730-GÜG	
Toplam Ürmal.	

BK = Dönem sonu Yarı mamul stoku

ÜRETİM MALİYETİ

A- Direkt İlk madde ve malzeme Giderleri
B- Direkt İşçilik Giderleri
C- Genel Üretim Giderleri

İlgili 7'li hesapların borç kalanlarıdır. Bu giderler sadece bu dönemin giderleridir. İşl. önceki dönemden kalan maliyetlere de katlanılır.

D- Yarı Mamul Kullanımı
1- Dönem Başı Yarı Mamul Stoku (+)
2- Dönem Sonu Yarı Mamul Stoku (−)

ÜRETİLEN MAMULLER MALİYETİ

152 MAMULLER

Dönem Başı stok + Üretilen mamul maliyeti	
Satılabilir mamuller mal	

BK = Dönem sonu stok

E- Mamul Stoklarındaki Değişim
1- Dönem Başı Mamul Stok (+)

2- Dönem Sonu Mamul Stok(-)

I. SATILAN MAMULLER MALİYETİ

TİCARİ FAALİYET

A- Dönembaşı Ticari Mallar Stoku

B- Dönem İçi Alışlar(+)

C- Dönem Sonu Stok(-)

II. SATILAN TİCARİ MALLAR MALİYETİ

III. SATILAN HİZMET MALİYETİ

SATIŞLARIN MALİYETİ (I+II+III)

18.10.2004

ÖRNEK: İşletmenin maliyetlerle ilgili bilgileri şu şekildedir.

Direkt hammadde ve malz. gid: 300000 TL

Direkt işçilik gid: 350000 TL

GÜG: 120000 TL

Dönembaşı yarımamul stoku: 40000 TL

Mamul stoku: 300000 TL

Dönemsonundaki yarımamul stoku: 10000 TL

Mamul stoku: 90000 TL

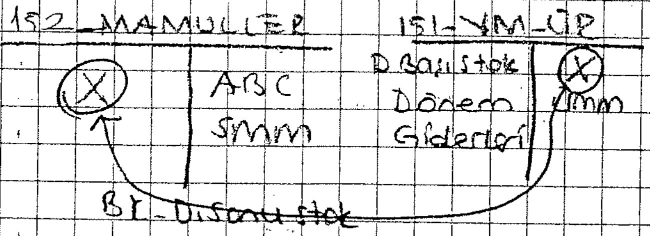

710		720		730	
300000	A	350000	B	120000	C

A. DİREKT İLK MADDE VE MALZEME GİDERLERİ ... 300000

B. DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ ... 350000

C. GENEL ÜRETİM GİDERLERİ ... 120000

D. YARI MAMUL KULLANIMI ... 30000

1. Dönem Başı Yarı Mamul Stoku (+) 40000
2. Dönem Sonu Yarı Mamul Stoku (-) 10000

ÜRETİLEN MAMULLER MALİYETİ ... 800000

E- MAMUL STOKLARINDA DEĞİŞİM 210000

1. Dönem Başı Mamul Stoku (+) 300.000

2. Dönem Sonu Mamul Stoku (-) 90000

SATILAN MAMULLER MALİYETİ 1 010 000

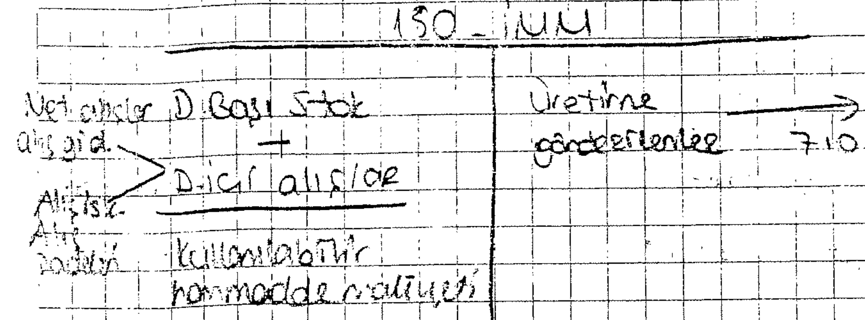

ÖRNEK) İşletmenin üretim dönemine ilişkin bazı veriler şu şekilde dedir.

STOK	DÖNEM İÇİ	DÖNEM SONU
DİMM Stoku	48500	64800
Yarı Mamul	39400	52750
Mamul	79500	101800

Dönem içinde 258000 TL'lik Dimm satın alınmıştır. Döneme ilişkin direkt işçilik giderleri 158000 TL, GÜG 126400 TL'dir. Dönem içinde yapılan satışların toplamı 529600 TL'dir.

a) İşletmede satışların maliyeti tablosunu düzenleyiniz.

b) Dönem içinde 10000 adet mamul üretildiğine göre toplam ve birim maliyeti bulunuz. c) Brüt satış karını hesaplayınız.

150_İMM

48500	241700
+	
258000	
306500	

BK = 64800

A- DİREKT İLKMADDE VE MALZEME GİDERLERİ 241700

B- DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ 158000

C- GENEL ÜRETİM GİDERLERİ 126400

D- YARI MAMUL KULLANIMI .... (-13350)

1- Dönem Başı YM Stoku (+) 39400

2- Dönem Sonu YM Stoku (-) ...... (52750)

ÜRETİLEN MAMULLER MALİYETİ .... + 512750

E- MAMUL STOKLARINDA DEĞİŞİM .... - (22300)

1. Dönem Başı Mamul Stoku (+) 79500

2. Dönem Sonu Mamul Stoku (-) ...... (101800)

SATILAN MAMULLER MALİYETİ .... = 490450

b-) 10000 br'lik toplam üretim maliyeti - 512750

Br maliyet → $\frac{512750}{10000}$ = 51,2750

c-) Net Satışlar 529600
Satışların Maliyeti (-) - 490450
Brüt Satış Kârı 39150 TL

Bu soruya ilişkin kayıtlar şu şekildedir:

150-İMM	
48500	241700
258000	

151-YM-ÜR	
39400	512750
526100	
565500	
BK=52750	

152-MAMULLER	
79500	490450
512750	
BK=101800	

150-İLK MADDE VE MALZEME	258000	
191-İNDİRİLECEK KDV	25800	
100-KASA		283800
710-DİMM GİDERLERİ	241700	
150-İLK MADDE VE MALZEME		241700
720-DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ	158000	
360-ÖD. VERGİ VE FONLAR		sorudo verilmemiş
361-ÖD. SOS. GÜV. KESİNTİ.		
102-BANKALAR		

710-DİMMG	
241700	

720-D.İ.G.	
158000	

	Borç	Alacak
730. GENEL ÜRETİM GİDERLERİ	126400	
150. İLK MADDE VE MALZ.		
360. ÖD. VERGİ VE FONLAR		
361. ÖD. SOS. GÜV. KESİNTİ.		
381. GİDER TAHAKKUKLARI		
151- YARI MAMULLER ÜRETİM	526100	
711- DİMM GİD. YANS.		241700
721- DİREKT İŞÇİLİK GİD. YANS.		158000
731- GÜG YANS. HES.		126400
152- MAMULLER	512750	
151- YARI MAMUL ÜRETİM		512750
100. KASA	582560	
600- YURTİÇİ SATIŞLAR		529600
391- HESAPLANAN KDV		52960
620. SATILAN MAMULLER MALİYETİ	490450	
152- MAMULLER		490450
600- YURTİÇİ SATIŞLAR	529600	
690. DÖNEM K/Z		529600
690. DÖNEM KÂRI/ZARARI	490450	
620. SATILAN MAM. MAL.		490450
690. DÖNEM KÂRI/ZARARI	39150	
692. DÖNEM NET K/Z		39150

730 GÜG

Borç	Alacak
126400	

ÖRNEK: İşletmede X ve Y mamulleri üretilmektedir. Döneme ilişkin bilgiler şu şekildedir:

① Ciro edilen bir çekle 80000 TL'lik direkt hammadde ile 42000 TL'lik işletme malzemesi satın alınmıştır.

② Dönem içerisinde X için 70000 TL'lik, Y için 40000 TL'lik direkt hammadde, makinelerin bakımı için 10100 TL'lik işletme malzemesi kullanılmıştır.

③ Döneme ilişkin ücretler toplamı 200000 TL olarak tahakkuk ettirilmiştir. Sosyal güvenlik işveren payı 40000 TL, sosyal güvenlik işçi payı 30000 TL, vergi kesintileri ise 45000 TL'dir.

Ücretlerin %50'si direkt (%30 X mamulü, %20 Y mamulü için) %50'si ise endirekt işçiliktir. Sosyal güvenlik işveren payları ücretlerle orantılıdır.

④ Döneme ilişkin amortisman giderleri 18000 TL'dir.

⑤ Dönemde üretimine başlanmış olan 5000 adet X mamulünün üretimi tamamlanmıştır.

⑥ Tamamlanan X mamulünün 4000 adedi 240000 TL bedelle nakit olarak satılmıştır. Mamullerin nakliyesi için 10000 TL ödenmiştir.

İstenenler:

a-) GÜG'nin mamullere yüklenmesinde direkt ilkmadde ve malzeme giderleri esas alınmakta olan işletmede mamullerin birim maliyetlerini hesaplayınız. İlgili muhasebe kayıtlarını yapınız.

b-) Satışların maliyeti tablosunu düzenleyiniz.

25.10.2004

Gider Dağıtımı: İşletmede ortaya çıkan giderlerin ortaya çıktığı yerlere göre değerlendirilmesi.

Gider Yeri: Üretim sırasında giderlerin ortaya çıktığı yerler. Bütçelerin hazırlanmasına yardımcı olur.

Esas Üretim Gider Yerleri → Üretimin gerçekleştirildiği yerler

Yardımcı " " " → Yapılan üretime destek veren yerler } yardımcı gider yerleri

Hizmet gider yerleri → Yemekhane, spor salonu vs...

GÜG gider yerleri ile doğrudan ilişkisini kuramayız. "Dağıtım ölçüsü" kullanılır. Dağıtım ölçüsü yanlış belirlendiğinde gider yerlerinde ortaya çıkan giderler de yanlış hesaplanır.

$$\text{Dağıtım Oranı} = \frac{\text{Dağıtılacak Gider Tutarı}}{\text{Toplam Dağıtım Ölçüsü}}$$

ÖRNEK: Fabrika binası amortismanı 100.000.000 TL. Üretim, yönetim ve Ar-ge birimleri bulunmaktadır. İşletme, fabrika binası amortismanının ilgili birimlerin kapladığı alana göre dağıtılmasını uygun bir dağıtım ölçüsü olarak bulmuştur.

Yüzölçümleri:

- Üretim birimi: 1200 m² 1200 x 50000 = 60000000
- Yönetim birimi: 300 m² 300 x 50000 = 15000000
- Ar-ge birimi: 500 m² 500 x 50000 = 25000000

$$\text{Dağıtım oranı} = \frac{100000000}{2000} = 50000 \text{ TL/m}^2$$

1. dağıtımda ortaya çıkan bütün giderler ilgili yerlere dağıtılır.

2. dağıtım yardımcı gider yerlerinde toplanan giderlerin esas üretim gider yerlerine dağıtılmasıdır.

3. dağıtım, esas üretim gider yerlerinde toplanan tutarların mamullere yüklenmesidir.

Gider Dağıtım Tablosu:

Gider yerleri / Gider çeşitleri	Toplam Tutar	Dağıtım Ölçüsü	Yardımcı Gid. Yeri X	Yardımcı Gid. Yeri Y	Esas Ür. Gid. Yer. A	Esas Ür. Gid. Yer. B
DİMMG	170000		—	—	150000	20000
Direkt İşçilik Gid.	70000		—	—	30000	40000
Makine Amort.	95000		10000	15000	40000	30000
1. Fab. Binası Amort.	200000	m²	30000	20000	80000	70000
2. Bakım Onarım Gid.	100000	İşçilik saati	10000	15000	35000	40000
3. Elektrik Giderleri	50000	kwh	7500	2000	20000	20500
I. DAĞITIM TOPL.	$\underbrace{685000}_{\text{Döneme ilişkin toplam üretim maliyeti}}$		57500	52000	355000	220500

$$\text{1. dağıtım oranı (Fab. Bin. Amort.)} = \frac{200000}{200\ m^2} = 1000 \text{ TL/m}^2$$

$$\text{2. dağıtım oranı (Bakım-Onarım)} = \frac{100000}{20000} = 5 \text{ TL/saat}$$

$$\text{3. dağıtım oranı (Elektrik Gid.)} = \frac{50000}{500} = 100 \text{ TL/kwh}$$

Örnek: İşletmede X ve Y yardımcı gider yerleri ile A ve B esas üretim gider yerleri bulunmaktadır. Döneme ilişkin giderler ve bunların dağılımına ilişkin bilgiler şu şekildedir;

	X	Y	A	B
Direkt İLKM Gideri			150000	20000
Direkt İşçilik "			30000	40000
Makina Amortisman	10000	15000	40000	30000

Döneme ilişkin fabrika binası amortismanı 200000 TL
bakım - onarım giderleri 100000 TL
elektrik giderleri 50000 TL

Bu 3 gider unsuru için sırayla m^2, işçilik saati ve kwh dağıtım ölçüsü olarak belirlenmiştir. Bu ölçülerin gider yerlerine dağılımı:

	X	Y	A	B
m^2	30	20	80	70
İşç. saati	2000	3000	7000	8000
kwh	75	20	200	205

gider yerleri / gider çeşitleri	Toplam Tutar	Dağıtım Ölçüsü	Yardımcı gid. yeri X	Yardımcı gid. yeri Y	Esas üretim gid. yeri A	Esas üretim gid. yeri B
I. dağ. toplamı			57500	52000	355000	220500
X	57500	m^3	(57500)	—	37500	20000
Y	52000	işçi sayısı	—	(52000)	28000	24000
II. DAĞ. TOPL.	794500		—	—	420500	264500

II. DAĞITIM

Basit Dağıtım Yöntemi; Yardımcı gider yerlerinin kendi aralarında herhangi bir ilişki yoktur. Sadece esas üretim gider yerlerine dağıtım yapılır.

İşletme X gider yerinin giderlerini dağıtırken m^3, Y gider yerine ilişkin giderleri dağıtırken işçi sayısını dağıtım ölçüsü olarak belirlemiştir. Bu dağıtım ölçülerinin gider yerlerine dağılımı şöyledir!

	X	Y	A	B
m^3	3000	1000	37500	20000
İşçi sayısı	10	20	140	120

Dağıtım oranı (X) $= \frac{57500}{57500}$ → Dağıtım yapılacak A ve B'de ortaya çıkanları [illegible].

Dağıtım oranı (Y) $= \frac{52000}{260}$ = 200 TL / işçi sayısı [illegible]

Kademeli Dağıtım Yöntemi: Dağıtım yerleri arasında kısmi ilişki vardır. Yardımcı gider yerlerinin dağıtımı için bir sıra belirlenir. Bu sıraya göre dağıtım yapılır. Dağıtılan gider yeri kendisinden sonra gelen yardımcı gider yerlerine ve esas üretim gider yerlerine pay verir. Kendisinden önce dağıtılan yardımcı gider yerlerine pay vermez.

ÖRNEK: İşletmede buhar ve bakım onarım olmak üzere 2 yardımcı gider yeri ile döküm ve montaj olmak üzere 2 esas üretim gider yeri bulunmaktadır. Bu gider yerlerinde 1. dağıtım sonunda toplanan giderler sırasıyla:

400000 TL, 600000 TL, 500000 TL, 550000 TL'dir.

Buhar gider yerinin dağıtılmasında m^3, bakım onarım dağıtılmasında yatırım değeri dağıtım ölçüsü olarak belirlenmiştir. Bu ölçülerin gider yerlerine dağılımı şöyledir. (Dağıtıma buhar gider yerinden başlanacaktır.)

	m^3	Yatırım değeri
Buhar	30	200000
Bakım-Onarım	70	50000
Döküm	160	740000
Montaj	170	600000

27.10.2004

gider yeri / gider çeşidi	toplam tutar	dağıtım ölçüsü	Yardımcı gid. yer. buhar	Yardımcı gid. yer. bakım onarım	Esas üretim gid. yeri döküm	Esas üretim gid. yeri montaj
I. dağıtım top.	2 050 000		400 000	600 000	500 000	550 000
buhar	400 000	m^3	(400 000)	70 000	160 000	170 000
bakım-onarım	670 000	yatırım değeri	— kendinden önce geldiği için değer verilmez	300 000	370 000	300 000
II. dağıtım top.			—	—	1 030 000	1 020 000

dağıtım oranı = $\frac{400000}{400}$ = 1000
70 160 170

dağıtım oranı = $\frac{670000}{1340000}$ = 0,5 TL (döküm ve montaja ilişkin)
740 000 600 000

Matematiksel Dağıtım Yöntemi - Birbirine hizmet veren her yer ilişkilidir. En ideal yöntemdir.

ÖRNEK) İşletmede üretim; eleme ve ambalaj esas üretim gider yerlerinde yapılmaktadır. Sosyal tesis ve yönetim yardımcı gider yerlerine sahip olan işletmede üretim dönemine ilişkin 1. dağıtım toplamları şu şekildedir:

eleme	500000
ambalaj	300 000
sosyal tesis	140 000
yönetim	40 000

Yardımcı gider yerlerinden yararlanma oranları:

	Sosyal Tesis	Yönetim
Sosyal Tesis	—	%5
Yönetim	%20	—
Eleme	%35	%45
Ambalaj	%45	%50

140000 + (%5 Y) — yönetimin sosyal tesisten ne kadar payı olduğunu bilmiyoruz.

∇ Her bir gider yerinin diğer gider yerlerinden aldığı pay hesaplanır. 1 dağıtımdan aldığı pay ile diğer gider yerlerinden alacağı pay dağıtılır.

gider yeri / gruplar	toplam tutar	dağıtım ölçüsü	yardımcı gider yeri: sosyal tesis	yardımcı gider yeri: yönetim	esas ür. gid. yerleri: eleme	esas ür. gid. yerleri: ambalaj
1. dağıtım toplamı	980000		140000	40000	500000	300000
Sosyal Tes.	143434		(143434)	28687	50202	64545
Yönetim	68687		3434	68687	30909	34344
2. dağıtım toplamı			—	—	581111	398890

↑ toplam üretim maliyeti

Sosyal Tesis = 140000 + (Yönetim × 0.05)

Yönetim = 40000 + (Sosyal Tesis × 0.20)

ST = 140000 + [0,05 × (40000 + 0,20 ST)]

ST = 143434 TL → %20 yönetim, %45 eleme, %35 ambalaj

Y = 68687 TL → %05 ST, %45 eleme, %50 ambalaj

III Dağıtım

2. dağıtım sonunda esas üretim gider yerlerinde toplanan tutarların mamullere yüklenmesidir.

Eleme giderleri ambalaja devredilir.

398890 + 581110 = 980000 → mamul maliyetini oluşturacak (1 üretim dönemi boyunca katlanılan toplam tutar)

↓

I dağıtım toplamı = III dağıtım toplamı

ÖRNEĞİN DEVAMI: İşletmede 2. dağıtım sonunda eleme yerinde 58110 TL, ambalaj yerinde de 398890 TL'lik gider toplanmıştır. İşletmede A ve B olmak üzere 2 mamul üretilmektedir. Eleme gider yeri için çalışılan makine saati, ambalaj gider yeri için çalışılan işçilik saati dağıtım ölçüsü olarak belirlenmiştir.

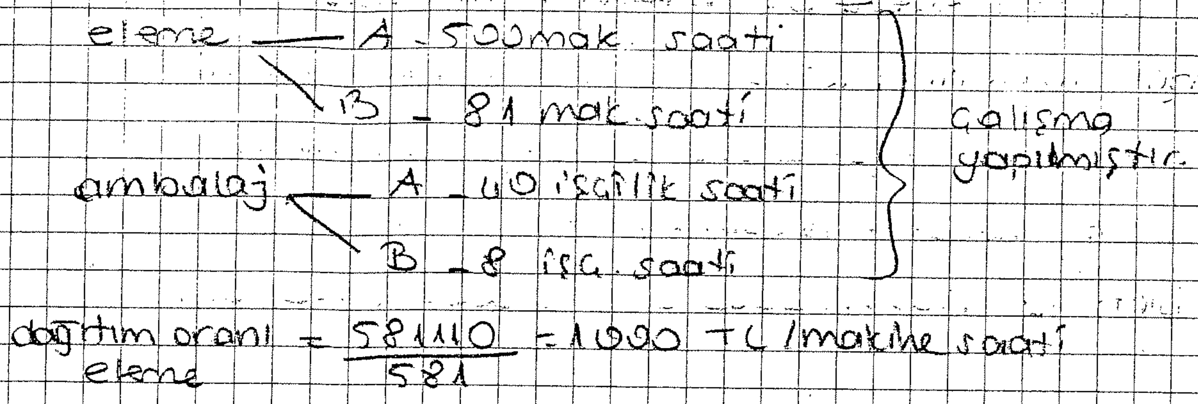

$$\text{dağıtım oranı eleme} = \frac{58110}{581} = 1000 \text{ TL / makine saati}$$

A - 500 × 1000 = 500000 TL A'nın maline eklenir
B - 81 × 1000 = 81000 TL B'nin " "

$$\text{dağıtım oranı ambalaj} = \frac{398890}{48} = 8310 \text{ TL / işçilik saati}$$

A - 40 × 8310 = 332400 TL
B - 8 × 8310 = 66480 TL

A mamulü - 500000 + 332400 = 832400 TL
B mamulü - 81000 + 66480 = 147480 TL

toplam maliyet = 979880 TL

BİRLEŞİK (ORTAK) MALİYETLERİN DAĞITILMASI

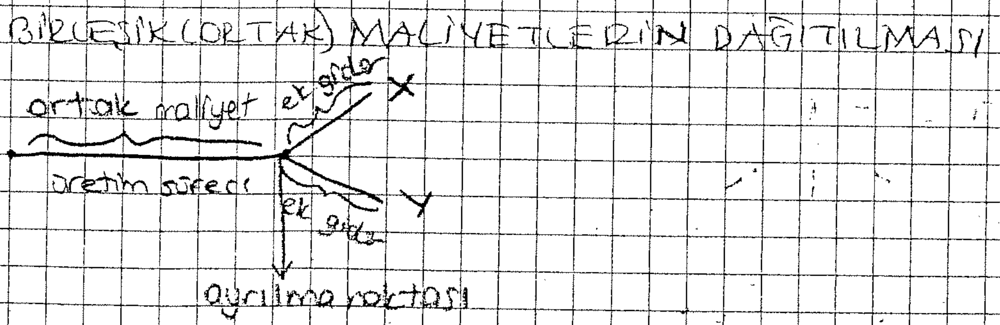

1. Üretim Miktarı Yöntemi: Ortak üretim süreci sonunda ortaya çıkan mamuller aynı cinsten ifade edilebiliyorsa bu yöntem kullanılır.

ÖRNEK: İşletmede ortak üretim sonucunda X ve Y mamulleri üretilmektedir. Ortak üretimin maliyeti 20 milyon TL'dir. Üretim döneminde 40 adet X, 10 adet Y üretilmiştir. (Ek gider yok)

X – 40 } toplam 50 br → $\frac{20000000}{50}$ = 400 000 TL/br
Y – 10

ortak maliyet 20 milyon TL

X: 400 000 × 40 = 16 000 000 TL
Y: 400 000 × 10 = 4 000 000 TL

⟹ Hem aynı birimle ifade edilebilecek hem de nitelik olarak da benzer olacak. Yoksa bu yöntem kullanılamaz.

2- Katsayı Yöntemi: İşletmenin ürettiği mamullerin her birine bir ağırlık belirlemesidir. Bu katsayılardan yararlanarak ağırlıklı ortalama birim maliyeti hesaplanır.

ÖRNEK| İşletmede 1500 A, 2000 B, 500 adet C mamulü üretilmiştir. Ortak bir üretim sürecine sahip olan bu mamuller için katlanılan ortak maliyet 15000 TL'dir. İşletme A mamulü için 3, B için 4, C için 5 katsayısını kullanarak ortak maliyeti dağıtmaktadır. (Ek girdi yok)

Mamul	Üretim		Katsayı	Ortak maliyet → 15000 TL
A	1500	×	3	4500
B	2000	×	4	8000
C	500	×	5	2500
				15000 br

$\frac{15000 \text{ TL}}{15000 \text{ br}} = 1$

A = 4500 × 1   B = 8000 × 1   C = 2500 × 1

3- Satış Hasılatı (Piyasa Değeri) Yöntemi: Maliyetler ile piyasa değeri arasında ilişki olduğu düşünülür.

ÖRNEK| İşletmede 2000 adet A, 1800 adet B, 2400 adet C mamulü üretilmiştir. Bunların satış fiyatları sırasıyla 4000 TL, 5000 TL, 2000 TL'dir. Ortak maliyet 15 000 000 TL'dir.

	miktar	satış tutarı	satış hasılatı	mamul payı
A	2000	4000	8000000	8/21.8 = %37
B	1800	5000	9000000	9/21.8 = %41
C	2400	2000	4800000	4.8/21.80 = %22
			21800000	

ortak maliyet: 15 milyon

0.37 x 15000000 = 5.550000

0.41 x 15.000.000 = 6.150000

0.22 x 15000000 = 3.300000

01.11.2004

4- Net Satış Hasılatı Yöntemi

İşletmede A, B ve C mamulleri için ayrılma noktasından sonra sırasıyla 1 milyon TL, 1,5 milyon TL ve 800 bin TL'lik ek gider yapılması gerekmektedir.

	Miktar	x Satış Fiyatı	= Satış Hasılatı	- Ek Giderler	= Net Satış Hasılat
A	2000	4000	8 000 000	1000000	7000 000
B	1800	5000	9 000 000	1500000	7500 000
C	2400	2000	4 800 000	800000	4000 000
					18500 000

Mamul Payı

A → 7/18.5 = %38
B → 7.5/18.5 = %40
C → 4/18.5 = %22

} Bunlar, 15000000 TL'lik ortak maliyetten her bir mamulün alacağı payı gösterir.

A → 0,38 x 15000000 = 5700 000 TL (Mamul Payı x ortak maliyet = mamul maliyeti)

B → 0,40 x 15000 000 = 6 000 000 TL

C → 0,22 x 15000000 = 3300000 TL

A'nın maliyeti → 5700000 + 1000000 = 6700 000 TL

B'nin maliyeti → 6000 000 + 1500 000 = 7500000 TL

C'nin maliyeti → 3300000 + 800000 = 4100000 TL

A'nın birim maliyeti → $\frac{6700000}{2000} = 3350$

B'nin birim maliyeti → $\frac{7500000}{1800} \cong 4166$

C'nin birim maliyeti → $\frac{4100000}{2400} \cong 1708$

ÖRNEK 2

ÖRNEK İşletmede bir önceki aydan devreden stok hesapları ile döneme ilişkin maliyet bilgileri şu şekildedir:

Dönem Başı İMM Stoku ______ 50000000 TL

Mamul Stoku ______ 40 000 000 TL

Üretim döneminde 10000 adet A mamulünün üretimine başlanmış ve 24000000 TL'lik hammadde üretime sevk edilmiştir.

Döneme ilişkin direkt işçilikler 16000000 TL, endirekt işçilikler 8000000 TL'dir. Üretimle ilgili diğer giderler şunlardır:

Memur ücret ve giderleri ______ 6000000 TL

Dışarıdan sağlanan fayda ve hizmetler ______ 4000000 TL

Vergi, resim ve harçlar ______ 2000000 TL

Çeşitli giderler ______ 8000000 TL

Amortismanlar ______ 4000000 TL

Vergi kesintileri toplamı ______ 1600000 TL

Ödenecek sosyal güvenlik kesintileri toplamı ______ 4000000 TL

Ödeme banka aracılığıyla yapılmıştır. Üretimine başlanan birimlerin tamamı tamamlanarak mamul stoklarına alınmıştır.

7/A ve 7/B seçeneklerine göre belirtilen işlemlerin muhasebe kayıtlarını yapınız.

! Esas üretim gider yerlerinde çalışan işçiler için sos. güv. işveren payı endirekt işçilik niteliği taşır, GÜG olarak dikkate alınır!

7/A Seçeneği (fonksiyon esası; eş zamanlı kayıt)

	Borç	Alacak
710.DİREKT İLKMADDE VE MAL. GİD.	24 000 000	
150-İMM		24 000 000
720.DİREKT İŞÇİLİK GİDERLERİ	16 000 000	
730.GENEL ÜRETİM GİDERLERİ	8 000 000	
– Endirekt işçilik		
360.ÖD. VERGİ VE FONLAR		1 600 000
361.ÖD. SOS. GÜV. KES.		4 000 000
102.BANKALAR		18 400 000
730.GENEL ÜRETİM GİDERLERİ	24 000 000	
– Memur ücret ve gid. 6 000 000		
– Dış sağlanan fayda ve hiz. 4 000 000		
– Vergi resim ve harçlar 2 000 000		
– Çeşitli giderler 8 000 000		
– Amortisman ve tük. payları 4 000 000		
100.KASA		24 000 000
381.GİDER TAHAKKUK		
257.BİR. AMORT.		
151-YARI MAMULLER ÜRETİM	72 000 000	
711.DİMM GİD. YAN. HES.		24 000 000
721.DİR. İŞ. GİD. YAN. HES.		16 000 000
731.GÜG YAN. HES. (toplam)		32 000 000
152-MAMULLER	72 000 000	
151-YARI MAMULLER		72 000 000

150-İMM

Borç	Alacak
50 000 000	24 000 000

710-DİMMG

Borç	Alacak
24 000 000	

(üretime sevk)

152-MAMULLER

Borç	Alacak
40 000 000	

720-DİG

Borç	Alacak
16 000 000	

730-GÜG

Borç	Alacak
8 000 000	
24 000 000	
32 000 000	

Bu işletmede yarı mamul stoku olmadığından 151'deki toplam tutar 152'ye aktarılır. Eğer yarı mamul stoku olsaydı bu yarı mamul stokunu 151'de bırakacak şekilde kayıt yapmak gerekirdi.

Satış olsaydı 152'deki mamullerin satılan kısmını 152'den çıkarıp satılan mamuller maliyetine aktaracaktık.

7/B Seçeneği (Önemli olan gider çeşitleri, direkt/endirekt önemli değil)

	Borç	Alacak
710.İLKMADDE VE MALZ. GİD.	24 000 000	
150.İLKMADDE MALZEME		24 000 000
791.İŞÇİ ÜCRET VE GİDERLERİ	24 000 000	
360.ÖD. VERGİ VE FONLAR		1 600 000
361.ÖD. SOS. GÜV. KES.		4 000 000
102.BANKALAR		18 400 000

792 MEMUR ÜCRET VE GİD.	6 000 000	
360		
361		6 000 000
102		
793 DIŞ. SAĞ. FAYDA VE HİZM.	4 000 000	
381 GİDER TAHAK.		4 000 000
795 VERGİ, RESİM VE HARÇLAR	2 000 000	
360 ÖD. VERGİ VE FONLAR		2 000 000
(Kasa, bankalar da olabilir.)		
794 ÇEŞİTLİ GİDERLER	8 000 000	
381 GİD. TAH.		8 000 000
102 BANKALAR		
796 AMORT. VE TÜK. PAYLARI	4 000 000	
257 BİRİKMİŞ AMORT.		4 000 000
799 ÜRETİM MALİYETİ	72 000 000	
798 GİD. ÇEŞ. YANSITMA		72 000 000
152 MAMULLER	72 000 000	
799 ÜRETİM MALİYETİ		72 000 000

ÖRNEK 2: (Tahmini Yükleme Oranları)

İşletmede GÜG, direkt işçilik saatleri esas alınarak tahmini yükleme oranlarıyla maliyetlere katılmaktadır. Dönem içinde 38000 saat direkt işçilik çalışması yapılacağı ve bunun da 950000 TL'lik GÜG'ne neden olacağı tahmin edilmiştir. Dönem içinde 40000 saat çalışılmış ve 1050000 TL'lik GÜG'ne katlanılmıştır. Dönem sonu itibariyle bazı hesapların kalanları şu şekildedir:

Satılan mamuller maliyeti ——— 400000 TL

Yarı mamuller ——— 30000 TL

Mamuller ——— 20000 TL

GÜG'ne ilişkin farkların bütçelemeden kaynaklandığı saptanmış ve farklar yukarıdaki 3 hesapla ilişkilendirilmiştir.

$$\text{Yükleme Oranı (Tahmini)} = \frac{\text{Toplam GÜG (Tahmini)}}{\text{Toplam yükleme ölçüsü (Tahmini)}}$$

$$\text{Tahmini Yükleme Oranı} = \frac{950000}{38000} = 25 \text{ TL/saat}$$

Çalışılan her saat için maliyetlere 25 TL katmayı öngörür.

Üretim maliyetine katılan GÜG = 25 × 40000 = 1000000 TL (40000: fiilen çalışılan süre)

Maliyete katılan rakam 1000000 ama katılması gereken rakam 1050000 TL !

Hesap	Borç	Alacak
151-YARI MAMUL ÜRETİM		
711-DİMMG YAN	Fiili	
721-DİGİ YAN	Fiili	
151-YARI MAMUL ÜRETİM	1000000	
731-GÜG YANSITMA		1000000
152-MAMULLER		
151-YARI MAMUL ÜR.		
100-KASA		
600-YİÇİ SATIŞLAR		
620-SATILAN MAMUL MAL.		
152-MAMULLER		
711-		
721-		
710-		
720-		
731-GÜG YANSITMA	1000000	
732-GÜG BÜTÇE FARKLARI	50000	
730-GÜG		1050000

151-YM ÜRETİM: 711, 721, 731 1000000; BK=30000

732: 50000

730-GÜG: 1050000 | 1000000

731-GÜG YAN.: 1000000 | 1000000

152-MAMULLER: BK=20000 TL

620-SMM

Yapılacak şey; maliyetleri 50000 TL artırmak !

30000 + 20000 + 40000 = 90000 TL toplam üretim maliyeti BK=40000 TL

Bu 90000 TL içinde herbir hesabın ağırlığını buluyoruz.

Yarı mamuller – $(30/90) \times 50000 = 16666$ TL

Mamuller – $(20/90) \times 50000 = 11111$ TL

Satılan mamul maliyeti – $(40/90) \times 50000 = 22223$ TL

Hesap	Borç	Alacak
151-YM ÜRETİM	16666	
152-MAMULLER	11111	
620-SMM	22223	
732 GÜG BÜTÇE F.		50000

Eğer fiili rakamlar kullanılarak maliyetler hesaplansaydı, fark ortaya çıkmazdı !

22.11.2004

VİZE SORULARI

SORU II: Tahmini Yükleme Oranı = 37375000 TL / 115000 sa = 325 TL/ms

325 x 110.000 = 35.750.000 → Maliyete eklenen tahmini GÜG

Fiili GÜG → 36.050.000

Maliyete eklenen → 35.750.000

300.000 TL → maliyete eklenecek tutar

SMM 19.500.000 TL / 30.000.000 = %65
Mamuller 9.000.000 TL / 30.000000 = %30
Y. mamuller +1.500.000 TL / 30.000.000 = %5
30.000.000 TL

Bu paylara göre 300.000 TL'lik farkı dağıtacağız

300000 x %65 = 195000 – STMM'ye

300000 x %30 = 90000 – mamuller

300000 x %5 = 15000 – Yarı mamuller

SORU I: Alış + Alış Giderleri – Alış İadeleri
800000 TL + 500000 – 100000 = 1200.000

Dönem başı stok – 1500000
+ +
Dönem içi alışlar 1200000
– –
Dönem sonu stok 2000000

700000

I Satılan Mamuller Maliyeti – 6.630.000

II Satılan Ticari Mallar Maliyeti – 5.970.000

III Satılan Hizmet Maliyeti → 1800000